

**INFORMACIJA
O AKTIVNOSTIMA NA REALIZACIJI RAZVOJNIH PROJEKATA NA UNAPREĐENJU
TURISTIČKE INFRASTRUKTURE**

(period januar – jun 2021. godine)

Septembar 2021. godine

Uvod

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Ministarstvo ekonomskog razvoja (u daljem tekstu „Ministarstvo“) u obavezi je da na polugodišnjem nivou pripremi Informaciju o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture (u daljem tekstu „Informacija“), a za sljedeće projekte:

- Ski centar „Kolašin 1600“,
- Ski centar „Žarski“,
- Ski centar „Cmiljača“,
- Ski centar „Savin Kuk“,
- Ski centar „Štedim - Hajla“ i
- Valorizacija Đalovića pećine.

U Informaciji je dat pregled aktivnosti na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture i ponude, u prvom redu skijališta, ali i prirodnih atrakcija poput Đalovića pećine, sa trenutnim statusom i fazama realizacije, a koji uključuju izgradnju novih žičara (skijaških i panoramskih), skijaških staza, sistema za vještačko osnežavanje, baznih stanica, pristupnih puteva i prateće infrastrukture, kao i potrebne mjere za njihovu realizaciju.

Ministarstvo je u pripremi predmetne Informacije koristilo podatke dostavljene od Uprave javnih radova i preduzeća DOO „Skijališta Crne Gore“ Mojkovac, sa kojima, kao Investitor projekata kroz Kapitalni budžet, ostvaruje usku saradnju na realizaciji navedenih projekata.

Potrebno je istaći da Kapitalni budžet za 2021. godinu ima karakter tehničkog kapitalnog budžeta, dakle da u ovoj godini nije razvojni, i da realizacija aktivnosti u ovoj godini može ponuditi jasne smjernice za dalje planiranje projekta u okviru programa „Unapređenja turističke ponude“ Kapitalnog budžeta.

Na realizaciji razvojnih projekata izgradnje ski centara na Bjelasici sa kolašinske, bjelopoljske i mojkovačke strane, ski centra na Durmitoru, ski centra na Štedimu i Hajli i valorizaciji Đalovića pećine, a koji podrazumjevaju izgradnju putne infrastrukture, pristupnih saobraćajnica i parkinga, elektro i telekomunikacione infrastrukture, sistema vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda, uslužno-ugostiteljskih objekata, žičara, ski staza, pješačkih staza, ukupno je do sada investirano preko **83 miliona eura**.

Ski centar „Kolašin 1600“, Kolašin

U skladu sa Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi, zona **planinskog centra Kolašin 1600** se nalazi u južnom dijelu područja Bjelasice na teritoriji opštine Kolašin. Zajedno sa planinskim centrom Kolašin 1450 čine površinu od 1.117 ha. Zona za bazno naselje planinskog centra Kolašin 1600 se nalazi na oko 1600 mnm i površina baznog naselja iznosi 27,19 ha. Bazno naselje se sastoji od zone parkinga na ulazu u bazno naselje, zone sa objektima centralnog naselja sa hotelima, apartmanima, recepcijom i javnim sadržajima, zone zasebnih grupacija sa objektima jednoporodičnih i višeporodičnih smještajnih jedinica i površina za polazište ski liftova.

Pristup baznom naselju planinskog centra i skijalištu organizovan je iz pravca Kolašina novoizgrađenim putem koji se odvaja od puta koji vodi ka skijalištu Kolašin 1450.

U 2014. godini su započete aktivnosti u cilju stvaranja infrastrukturnih pretpostavki za valorizaciju prostora budućeg planinskog centra u skladu sa Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi, a najznačajnije infrastrukturne aktivnosti se na skijalištu Kolašin 1600, koje se prepoznaje kao nosilac razvoja zimskog turizma u Crnoj Gori. Investicioni elaborat u okviru kog je izvršena procjena investicije i predložena dinamika realizacije projekata kojim se stvaraju infrastrukturni preduslovi koji su bili neophodni za formiranje novog Ski centra „Kolašin 1600“ je pripremljen 2014. Izgradnja Ski centra „Kolašin 1600“ je zamišljena kao višegodišnja investicija koja se finansira sredstvima iz Kapitalnog budžeta Crne Gore. Formiranjem novog Ski centra „Kolašin 1600“ stvaraju se pretpostavke za dalji razvoj planinskog centra Kolašin 1600, u kojem je, prema prostorno-planskoj dokumentaciji i Ugovoru o dugoročnom zakupu, predviđena gradnja hotelsko-turističkog naselja i pratećih sadržaja, a koji se finansiraju kroz privatna ulaganja dugoročnog zakupca zemljišta Konzorcijuma Kolašin 1600. Formiranjem novog Ski centra „Kolašin 1600“ stvaraju se pretpostavke i za dalju održivu valorizaciju prostora Bjelasice.

Dakle, realizacija projekta izgradnje Ski centra „Kolašin 1600“ planirana je kroz dvije faze. Prva faza obuhvata radove na izgradnji: putne infrastrukture sa parkingom, bazne stanice sa pratećim sadržajima, primarne elektroenergetske mreže, žičare (K8), hidrotehničke infrastrukture, ski staza i nabavku neophodne mehanizacije i opreme. Drugom fazom su predviđeni radovi na izgradnji žičare K7, koja povezuje oba ski centra na ovom lokalitetu (Kolašin 1600 i Kolašin 1450), ski staza i osnježavanju staza (izgradnja sistema vodosnabdijevanja, akumulacionog jezera i sistema za osnježavanje).

Ukupna ugovorena vrijednost usluga i radova na izgradnji Ski centra „Kolašin 1600“ iznosi 30.466.453 EUR. Do 01.07.2021. godine realizovana su sredstva u iznosu od 22.965.140 EUR. Planirano je da se do kraja 2022. godine završe svi ugovoreni radovi prve i druge faze.

Istovremeno sa infrastrukturnim projektima na ovom lokalitetu koji se finansiraju kroz Kapitalni budžet, u cilju njegove turističke valorizacije sproveden je tenderski postupak za dugoročni zakup lokacije Kolašin 1600, i potpisan Ugovor o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra Kolašin 1600 na period od 90 godina (21. septembra 2018.) sa Konzorcijumom Kolašin 1600, koji čine privredna društava: Gener 2 Shpk iz Albanije i Ski resort Kolašin - 1600 d.o.o. iz Kolašina. Protokol o stupanju Ugovora na snagu je potpisan 23. decembra 2019. godine, kada su se stvorili uslovi za primopredaju lokacije i početak realizacije projekta.

Realizacija projekta izgradnje hotelsko-turističkog kompleksa ukupnog kapaciteta 2.485 kreveta, vrijedan 77 miliona eura, planirana je kroz četiri Klastera, od kojih je Klaster I obavezujući i iznosi 12,8 miliona eura. Planirana vrijednost radova Klastera I je: I godina - 1.479.240 EUR; II godina - 3.220.710 EUR; III godina - 2.492.000 EUR i IV godina - 5.608.050 EUR.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **Trafostanica 35/10** – Projekat je završen i izdata upotrebna dozvola.
- **Žičara šestosjed K8** – Izgradnja žičare je završena i izdata upotrebna dozvola, nakon čega je u februaru 2019. godine stavljena u funkciju.
- **Ski staze uz žičaru K8** - Projekat se realizuje po principu „projektuj i izgradi“. Ukupna dužina ski staza iznosi 6 km i veliki dio radova na izgradnji ski staza je završen u prethodnom periodu.
- **Bazna stanica** - Puštena je u rad. Ukupna vrijednost radova na izgradnji je 2.052.953 EUR.
- **Nabavka mehanizacije** - izvršena je isporuka dva ratraka i dvoje motornih sanki, vrijednost ugovora za nabavku mehanizacije iznosi 896.852 EUR.

- **Rekonstrukcija puta od Ski centra „Kolašin 1450“ – Jezerine do Ski centra „Kolašin 1600“** – Realizacija se sprovodi kroz dvije faze koje su završene. Put se rekonstruiše u dužini od 2,3 km, a vrijednost ugovorenih radova iznosi 2.080.074 EUR.
- **Izvođenje radova na potpornoj konstrukciji na putu Ski centar „Kolašin 1450“ – Jezerine - Ski centar „Kolašin 1600“, I i II faza (PR8-PR14 i PR1-PR8)** - Zbog pomjeranja jednog dijela trase puta od Ski centra „Kolašin 1450“ do Ski centra „Kolašin 1600“, izvršena je izmjena projekta saobraćajnice u dužini od oko 180 m, i za taj dio puta je izrađena dopuna projekta, odnosno projekat izgradnje potpornih zidova. U skladu sa finansijskim planom, izvođenje radova na izgradnji potpornih zidova podijeljeno je u dvije faze. I fazu čine zidovi od PR8 do PR14, a drugu fazu zidovi od PR1 do PR8.
U 2019. godini su završeni radovi na izgradnji potpornih zidova ukupne vrijednosti 881.090 EUR.
- **Parking za dnevne skijaše sa kompletnom infrastrukturom uz Baznu stanicu** - Završeni su svi radovi na izgradnji parkinga za dnevne skijaše vrijednosti 739.979 EUR.
- **Izrada Glavnog projekta za izgradnju interne saobraćajnice od kružnog toka do trafostanice TS 35/10kV Kolašin 1450-1600** – Ovaj projekat je počeo u 2019. godini. Pripremljen je Glavni projekat i odabran revident. U toku je postupak eksproprijacije.
- **Vodosnabdijevanje** - završena je izrada Studije izvodljivosti vodosnabdijevanja Ski centra „Kolašin 1600“, kao i radovi na izgradnji sistema vodosnabdijevanja bazne stanice u vrijednosti od 181.443 EUR. Objekat vodosnabdijevanja čine: 2 kaptaze, rezervoar kapaciteta 80 m³ i cjevovod dužine 2700 m.
- **Žičara K7 - povezivanje ski centara „Kolašin 1450“ – „Kolašin 1600“** - Prostornim planom posebne namjene „Bjelasica i Komovi“ predviđena je izgradnja isklopive šestosjedne žičare K7 čijom izgradnjom će se povezati skijališta „Kolašin 1450“ i „Kolašin 1600“. Kapacitet žičare je 2600 skijaša na sat. U 2019. godini je zaključen ugovor sa obrađivačem tehničke dokumentacije i izvođačem radova Konzorcijumom „Doppelmayr – Kolašin“. Sprovedene su aktivnosti na izradi idejnog rješenja i glavnog projekta. Ugovorena vrijednost iznosi 8.998.000 EUR.
- **TS za napajanje žičare K7** - Projekat se realizuje po principu „projektuj i izgradi“. Javno nadmetanje za izbor izvođača radova raspisano je u 2020. godini.
- **Ski staze uz žičaru K7** – Projekat vrijedan 1.802.900 EUR se realizuje po principu „projektuj i izgradi“. Projekat predviđa izvođenje radova na izgradnji cca 9 km ski staza uz planiranu žičaru „K7“ sa pratećom opremom i signalizacijom. U prethodnom periodu je završena izrada i revizija tehničke dokumentacije i započeti su zemljani radovi, nakon čega je gradilište konzervirano u decembru 2020. godine tokom zimskog perioda.
- **Izgradnja garaže sa uređenjem terena za potrebe skijališta u Kolašinu** - Projekat je Uprava javnih radova realizovala u prethodnom periodu kroz posebne pozicije u Zakonu o budžetu, a za potrebe kolašinskih ski centra „Kolašin 1600“ i „Kolašin 1450“. Naime, ova garaža je predviđena za skijaše i posjetioce skijališta „Kolašin 1600“ koji će koristiti njen parking prostor, dok će istovremeno parking prostor garaže koristiti i posjetioci Ski centra „Kolašin 1450“.
Dakle, objekat je planiran za potrebe skijališta u Kolašinu i sastoji se iz pet etaža kaskadno raspoređenih tako da prate postojeću topografiju terena. Kaskade su definisane modulom za dvosmjerno parkiranje automobila na svakoj etaži. Ukupna površina objekta je cca 48.000 m², a površina I faze koja je predmet ugovora je cca 20.000 m². Realizuje se po principu „projektuj i izgradi“ i vrijednost projekta je 9.979.000 EUR.
Završena je izrada i revizija glavnog projekta iskopa temeljne jame I faze, izvršena je prijava građenja i otpočelo se sa izvođenjem navedenih radova. Usljed nepovoljnih vremenskih uslova, radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano sredinom decembra 2020. godine.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu:

- **Putna infrastruktura** - Stručni nadzor sprovodi aktivnosti na izradi konačnog obračuna radova II faze, a u 2021. godini nije bilo utroška sredstava. Naime, u toku su aktivnosti na prikupljanju dokumentacije za dokazivanje opravdanosti izvođenja asfaltnog sloja koji nije ugrađen po projektu, kao i izrada konačnog obračuna radova.
- **Izvođenje radova na potpornoj konstrukciji** – U toku postavljanja putarske mreže za zaštitu kosina, izvođač radova je obavijestio naručioca i stručni nadzor da je na kosini iza zida, došlo do pojave ozbiljne pukotine. Stručni nadzor je dao svoje mišljenje u kojem nije mogao jasno potvrditi ozbiljnost deformacije, već je predložio angažovanje geologa. Zahtjev za dostavljanje stručnog mišljenja je upućen projektantu i revidentu.
Naime, tokom izvođenja radova, došlo je do pojave pukotine na kosini iza zida, pa je Naručilac u novembru 2020. godine putem jednostavnih nabavki uputio zahtjev za dostavljanje ponuda za izradu projekta osmatranja tla i potporne konstrukcije od PR1 do PR8 na putu Ski centar „Kolašin 1450“-Jezerine-Ski centar „Kolašin 1600“.
U martu 2021. godine je potpisan ugovor za vršenje revizije glavnog projekta osmatranja tla i potporne konstrukcije od PR1 do PR8. Revizija projekta je u toku, nakon čega će projekat biti predat izvođaču radova radi praćenja eventualnih slijeganja tla u toku garantnog perioda.
- **Izrada Glavnog projekta za izgradnju interne saobraćajnice od kružnog toka do trafostanice TS 35/10kV Kolašin 1450-1600** – U toku je izrada konačnog izvještaja revizije. Problematika na realizaciji projekta odnosi se na postupak eksproprijacije.
- **Vodosnabdijevanje** - U toku su aktivnosti na pribavljanju upotrebne dozvole za objekat vodosnabdijevanja koji čine 3 kaptaze, rezervoar kapaciteta 80 m³ i cjevovod dužine 2700 m.
- U toku je priprema projektnog zadatka za **izradu glavnog projekta vodosnabdijevanja i sistema osnježavanja**.
- **Ski staze uz žičaru K8** - Radovi su u završnoj fazi. Očekuje se isporuka trave za zatravljivanje ski staza. Takođe, potrebno je izvršiti popravku na dijelu ski staza koje su oštećene tokom zimskog perioda. Očekivani završetak svih radova je 15.10.2021. godine.
- **Žičara K7** - Završene su aktivnosti na sprovođenju postupka eksproprijacije, osim dijela prilaznog puta ka polaznoj stanici. U prethodnom periodu je izvršena prijava radova na dijelu katastarskih parcela na kojima se ne sprovodi postupak eksproprijacije i izvođač je uveden u posao krajem maja 2021. godine, kada su se stekli povoljni vremenski uslovi. U toku je izvođenje zemljanih, armirano-betonskih radova, kao i montaža stubova i garaže za smještaj korpi.
Problematika na realizaciji projekta odnosi se na kašnjenje u postupku eksproprijacije.
- **TS za napajanje žičare K7** - Javno nadmetanje za izbor izvođača radova raspisano je u 2020. godini. Kako je ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem bilo moguće zaključiti tek nakon usvajanja Zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu, ponuđači su nakon donijete odluke o izboru najpovoljnije ponude odustali od iste, pravdajući svoju odluku znatnim povećanjem cijena na tržištu.
- **Ski staze uz žičaru K7** – Izvođač radova nije nastavio izvođenje radova odmah nakon zimskog perioda. Naime, problematika na realizaciji ovog projekta odnosi se na izgradnju dijela ski staza čija je trasa ispod budućeg vijadukta na saobraćajnici koju realizuje Uprava za saobraćaj. Stoga, treba donijeti odluku da li privremeno izmjestiti trasu ski staza iznad tunela (što nije u skladu sa planskom dokumentacijom) ili sačekati završetak izgradnje vijadukta, što se očekuje tokom 2022. godine. Izvođač je nastavio radove na dijelu staza gdje se radovi mogu izvoditi. Dakle, potrebna je međusektorska saradnja koja će rezultirati pronalaskom modela za prevazilaženje problema spajanja koridora za skijaše, za šta je potrebna odluka na nivou više resornih ministarstava.

- **Izgradnja garaže za potrebe skijališta u Kolašinu** – Tokom izrade glavnog projekta došlo je do izmjene Idejnog rješenja na inicijativu projektanta, a u cilju boljeg funkcionalnog rješenja objekta. Pribavljena je saglasnost od strane Skijališta Crne Gore, kao krajnjeg korisnika, i revidenta, i zatim je izmijenjeno Idejno rješenje upućeno investitoru na razmatranje, saglasnost i dalju procedure pribavljanja mišljenja od strane Glavnog državnog arhitekta. Nakon pribavljanja neophodnih saglasnosti, nastaviće se sa izradom glavnog projekta.

Predlog mjera za realizaciju:

- Intenzivirati aktivnosti na izgradnji skijališta „Kolašin 1600“ u cilju stavljanja u funkciju novih kapaciteta za predstojeću zimsku sezonu 2021/2022

Obrazloženje:

Usljed nepredvidljivog daljeg toka epidemiološke situacije izazvane Covid-19 virusom, potrebno je intenzivirati aktivnosti na izgradnji skijaške infrastrukture koja se može staviti u funkciju za predstojeću zimsku sezonu, a sve u cilju zadržavanja što većeg broja domaćih turista u zemlji tokom naredne zimske 2021/2022 sezone, ali isto, ukoliko epidemiološka situacija bude dozvoljavala, i privukli potencijalne posjetioce zimskih centara iz regiona.

Stoga, aktivnosti do kraje godine intenzivirati na projektima postojećih i već funkcionalnih ski centara, među kojima je i Ski centar „Kolašin 1600“. U sklopu Ski centra „Kolašin 1600“ do zimske turističke sezone treba realizovati već započete projekte izgradnje nove **žičare K7 i pratećih staza**, kao i **izgradnju dodatnih staza za žičaru K8**. Napomenuli bismo da je blagovremeno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa od strane nadležnih institucija ključni preduslov za realizaciju ovih projekata.

Međutim, takođe treba rješavati i pitanje rekonstrukcije glavnog puta koji grad Kolašin povezuje sa skijalištima na Bjelasici, kao i pitanje izgradnje vodovodnog sistema do prostora skijališta na kojima se gradi i skijaška infrastruktura i smještajni objekti.

Imajući u vidu navedenu potrebu infrastrukturnog opremanja vodom prostora skijališta u Kolašinu, a i činjenicu da je zbog nedostatka sniježnih padavina zimska turistička sezona 2019/2020 na sjeveru bila među najlošijim u posljednjem vremenskom periodu, neophodno je intenzivirati aktivnosti na pripremi i realizaciji projekta izgradnje sistema za vještačko osnježavanje staza koji zahtijeva pouzdan i moderan vodovodni sistem. Kao potvrda važnosti projekta osnježavanja ski centra su rezultati zimske sezone 2020/2021, koju su odlikovale obilne sniježne padavine i koja je pokazala skijaški potencijal ovog prostora.

- Neophodno je izvršiti eksproprijaciju privatnog zemljišta na trasi žičare i ski staza.

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Ski centar „Kolašin 1600“ Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	192.018	1.236.478	2.994.401	6.497.903	4.919.930	2.660.256	4.456.114	2.757.800	8.650

Od početka realizacije projekta Ski centar „Kolašin 1600“ do sada je ukupno investirano 22.966.950 eura, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu realizovano 8.650 eura.

Ski centar „Žarski“, Mojkovac

Zona planinskog centra Žarski se nalazi u sjevernom dijelu područja Bjelasice na teritoriji opština Mojkovac i Bijelo Polje i obuhvata područje površine 1.550 ha na nadmorskoj visini od 1650 m. Najveći dio planiranog baznog područja Žarski se nalazi u opštini Mojkovac a manji dio u opštini Bijelo Polje.

Lokacija je detaljno razrađena Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi i Detaljnom razradom lokaliteta Žarski („Službeni list CG“, broj 4/11). U skladu sa Planom bazno naselje planinskog centra će se sastojati od zone parkinga na ulazu u bazno naselje, zone sa objektima centralnog naselja sa hotelima, apartmanima, recepcijom i javnim sadržajima, zone zasebnih grupacija sa objektima jednorodničnih i višeporodičnih smještajnih jedinica i površina za polazište ski liftova.

Unutar baznog naselja, u skladu sa Detaljnom razradom lokaliteta Žarski, planirana je mreža pješačkih komunikacija koja će povezivati sve sadržaje naselja i omogućavati prirodno kretanje korisnicima, prateći konfiguraciju terena. Zona ski staza je interpolirana u zonu baznog naselja na način da obezbjeđuje idealnu dostupnost skijašima. U sklopu uređenja terena planirani su trgovi, zelene površine kao i sportski tereni (klizalište i sl.). Planirana neto površina parcela u baznom području Žarski iznosi 67,3 hektara. Planirano je ukupno 6.796 kreveta na osnovu pretpostavke broja ležaja po hektaru. Oko 4.031 skijaša se može planirati na osnovu predloženog parkinga na lokaciji 5 Plana sa dodatnih 3.819 skijaša na osnovu broja ležaja. U samom centru naselja može se planirati 3.629 kreveta i 2.352 skijaša. Detaljnom razradom je predviđena gradnja 14 hotela.

Vlada Crne Gore je 2016. godine otpočela niz aktivnosti u skladu sa Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi u cilju stvaranja infrastrukturnih pretpostavki za valorizaciju prostora budućeg planinskog centra, pa se stoga značajnije infrastrukturne aktivnosti odvijaju na budućem skijalištu Žarski. Pripremljen je Investicioni elaborat 2016. godine kojim je izvršena procjena potrebnih sredstava i dinamike realizacije za stvaranje infrastrukturnih preduslava za izgradnju novog Ski centra „Žarski“. Projekat razvoja Ski centra „Žarski“ je zamišljen kao višegodišnji projekat koji se finansira kroz Kapitalni budžet Crne Gore i kojim se obezbjeđuje osnovna infrastruktura skijališta, a sve u cilju kreiranja preduslova za valorizaciju prostora predviđenog za izgradnju baznog naselja, odnosno planinskog centra Žarski.

U 2016. godini su započete aktivnosti u cilju stvaranja infrastrukturnih pretpostavki za valorizaciju prostora budućeg planinskog centra „Žarski“, a u skladu sa Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi. Investicioni elaborat u okviru kog je izvršena procjena investicije i predložena dinamika realizacije projekata kojim se stvaraju infrastrukturni preduslovi koji su bili neophodni za formiranje novog Ski centra „Žarski“ je pripremljen 2016. Izgradnja Ski centra „Žarski“ je zamišljena kao višegodišnja investicija koja se finansira sredstvima iz Kapitalnog budžeta Crne Gore. Formiranjem novog Ski centra „Žarski“ stvaraju se pretpostavke za za valorizaciju prostora predviđenog za izgradnju baznog naselja, odnosno planinskog centra Žarski.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **Izvođenje radova na izgradnji puta Vragodo – Vrioca - Žarski katun - I faza** – izgradnja puta u dužini od 5,3 km izvode se u II faze. Radovi na izgradnji puta I faze u dužini 2,3 km su završeni, a ukupna vrijednost radova je 1.102.564 EUR.

- **Izvođenje radova na izgradnji puta Vragodo – Vrioca - Žarski katun - II faza** - Projektom II faze obuhvaćeni su zemljani radovi na proboju **II faze puta** u dužini od oko 3 km, izrada potpornih zidova i propusta II faze, postavljanje 10 kV kabla, a asfaltni radovi i saobraćajna oprema i signalizacija postavljaju se na cijeloj dužini trase (I i II faza - 5,3 km). U okviru II faze završeni su zemljani radovi na preostaloj dionici puta i preostalo je asfaltiranje kompletnog puta (I i II faza). Radovi na II fazi su u prethodnom periodu obustavljeni dok se ne izvrši sanacija nestabilnih kosina koje su se pojavile u toku izvođenja radova.
- **Izgradnja puta Vragodo – Vrioca - Žarski katun (potporne konstrukcije) I i II faza** - Nakon izgradnje I faze puta, došlo je do obrušavanja kosina urađenih po projektu i do pojave klizišta. Izrađen je projekat sanacije kosina na I fazi puta Vragodo – Vrioci - Žarski katun, koji se izvodio u II fazi. Prvom fazom je obuhvaćena izrada zidova 5 i 6, a drugom fazom izrada preostalih 7 od ukupno 9 zidova na I fazi trase puta. Svi ugovoreni radovi su završeni i dostavljen je konačni izvještaj stručnog nadzora o izvedenim radovima.
- **Izvođenje radova na sanaciji nestabilnih kosina na lokalitetu Ski centra „Žarski“, opština Mojkovac** - Zbog pojave klizišta i odrona kosina izvedenih po projektu na trasi II faze izgradnje puta Vragodo-Vrioci-Žarski katun, bilo je neophodno da se uradi projekat sanacije nestabilnih kosina, odnosno izrada potpornih zidova. U prethodnom periodu su potpisani ugovori sa obrađivačem glavnog projekta, revidentom glavnog projekta i izvođačem radova, kao i stručnim nadzorom.
- **Izvođenje radova na izgradnji izmijenjene trase puta Vragodo-Vrioci-Žarski katun, posljednjih 500 m** - Prilikom izrade projektne dokumentacije puta Vragodo – Vrioci - Žarski katun nije bila poznata tačna lokacija bazne stanice, te je neophodno bilo izvršiti ponovno projektovanje posljednjih 500 m puta. Radovi na geotehničkim istraživanjima terena su započeti, ali usljed nepovoljnih vremenskih uslova isti su privremeno obustavljeni tokom zimskog perioda.
- **Bazna stanica** – Potpisan je ugovor za izgradnju objekta površine oko 2.000 m² po principu „projektuj i izgradi“. Završena je izrada i revizija glavnog projekta i izvedeni su zemljani radovi i radovi na izradi armirano - betonskih temelja objekta, šalovanju i betoniranju zidova i stubova suterena. Usljed nepovoljnih vremenskih uslova, kao i lošeg pristupnog puta dužine cca 2 km ka prilazu gradilišta, radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano krajem novembra 2020. godine. Ukupno je realizovano u prethodnom periodu 386.363 EUR.
- **Primarna elektroenergetska infrastruktura** je planirana u sklopu izgradnje Ski centra „Cmiljača“.
- **Izrada projektne dokumentacije vodosnabdijevanja uslužno – servisnih objekata na lokaciji planinskog centra „Žarski“** - U 2018. godini je poništen tender za izradu Hidrotehničke studije, nakon čega je tadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma početkom oktobra 2020. godine dostavilo dopunjen i potpisan projektni zadatak, na osnovu koga je Uprava javnih radova sprovela proceduru javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izradu Glavnog projekta vodosnabdijevanja I faze uslužno-servisnih objekata. Javno nadmetanje za izbor obrađivača glavnog projekta je raspisano početkom decembra 2020. godine.
- **Nabavka žičare šestosjeda Z4** - U 2018. godini je raspisan tender za realizaciju projekta po principu „projektuj i izgradi“ i potpisan je ugovor u vrijednosti 8.990.700 EUR. Završena je izrada idejnog rješenja i glavnog projekta, i sprovedene su aktivnosti na nabavci opreme. Takođe, izvršena je i prijava radova na dijelu katastarskih parcela na kojima se ne sprovodi postupak eksproprijacije i izvođač je uveden u posao.
- **Ski staze** - Potpisan je ugovor po principu „projektuj i izgradi“ za izgradnju oko 9,5 km ski staza uz buduću žičaru Z4, vrijednosti 1.899.700 EUR. Završena je izrada i revizija projektne dokumentacije. Izvršena je prijava radova na dijelu katastarskih parcela na kojima se ne sprovodi postupak eksproprijacije i izvođač je uveden u posao. Usljed nepovoljnih vremenskih

uslova radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano u decembru 2020. godine.

- **Regionalni put Mojkovac-Vragodo-Lubnica dužine 8,5 km** - Završena je izrada i revizija projektne dokumentacije. Na realizaciji projekta u prethodnom periodu je utrošeno 24.474 EUR. Dalje aktivnosti na realizaciji projekta sprovodi **Uprava za saobraćaj**.
- **Most na rijeci Tari - povezivanje regionalnog sa magistralnim putem cca L=220 m** - Završena je izrada i revizija projektne dokumentacije. Na realizaciji projekta u prethodnom periodu je utrošeno 49.030 EUR. Dalje aktivnosti na realizaciji projekta sprovodi **Uprava za saobraćaj**.
- **Izgradnja puta u cilju povezivanja baznog naselja Cmiljača sa planinskim centrom Žarski** – Planirano je da se predviđena saobraćajnica nadoveže na planirani put „Ravna Rijeka – Jasikovac - Cmiljača“, zatim dalje kroz planirano bazno naselje „Cmiljača“ do bazne stanice „Cmiljača“ i od bazne stanice „Cmiljača“ prema planinskom centru i baznoj stanici „Žarski“. Potpisani su ugovori sa obrađivačem idejnog rješenja i glavnog projekta i revidentom glavnog projekta.
- **Adaptacija objekta za potrebe Skijališta Crne Gore u Mojkovcu** - Projektom dokumentacijom predviđena je adaptacija dijela postojećeg objekta koji je u vlasništvu Opština Mojkovac, a za potrebe DOO „Skijališta Crne Gore“ Mojkovac. Poslovni prostor se sastoji od: ulaznog hodnika, stepeništa, toaleta, portirnice i čajne kuhinje u prizemlju. Na spratu se nalazi veliki centralni hodnik sa osam prostorija raspoređenih oko njega. Površina objekta iznosi je 188,90 m², a spratnost objekta je prizemlje i sprat. Svi ugovoreni radovi su završeni i izvršena je primopredaja objekta korisniku.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu

- **Izvođenje radova na izgradnji puta Vragodo – Vrioca - Žarski katun - II faza** – Preostali su asfalterški radovi i postavljanje saobraćajne opreme i signalizacije koji se postavljaju na cijeloj dužini trase (I i II faza - 5,3 km). Problematika koja prati realizaciju ovog projekta su neriješeni imovinsko-pravni odnosi.
Da bi se nastavilo sa radovima II faze puta, sanaciji kosina i radovima na spoju I i II faze puta raspisano je javno nadmetanje za dopunu glavnog projekta. Izrada dopune glavnog projekta je u toku.
- **Izvođenje radova na sanaciji nestabilnih kosina na lokalitetu Ski centra „Žarski“, opština Mojkovac** – Radovi su prijavljeni 19.04.2021. godine, čime su se stekli uslovi za početak izvođenja radova.
- **Izvođenje radova na izgradnji izmijenjene trase puta Vragodo-Vrioci-Žarski katun, posljednjih 500 m** - Radovi su nastavljeni u junu 2021. godine i projekat detaljnih geotehničkih istraživanja je predat na reviziju.
- **Bazna stanica** – U izvještajnom periodu nije bilo aktivnosti.
- **Sekundarna elektroenergetska infrastruktura** - U toku su aktivnosti na pripremi tenderske dokumentacije za izradu projekta sekundarne elektroenergetske infrastrukture koja će se dijelom izgraditi u sklopu buduće saobraćajnice između Cmiljače i Žarskog.
- **Izrada projektne dokumentacije vodosnabdijevanja uslužno – servisnih objekata na lokaciji planinskog centra „Žarski“** – U toku je vrednovanje pristiglih ponuda.
- **Nabavka žičare šestosjeda** – U toku su zemljani i armirano-betonski radovi. Takođe, u toku su aktivnosti na sprovođenju postupka dijela eksproprijacije, a problematika na realizaciji projekta se odnosi na kašnjenje u postupku eksproprijacije.
- **Ski staze** - U toku su završni radovi na dijelu ski staza na kojima je sprovedena eksproprijacija i u toku su aktivnosti na sprovođenju postupka eksproprijacije.

- **Izgradnja puta u cilju povezivanja baznog naselja Cmiljača sa planinskim centrom Žarski** - U toku su pripreme aktivnosti na geodetskom snimanju terena i izrada varijantnog idejnog rješenja. Na realizaciji projekta do sada nije bilo utroška sredstva.
- **Adaptacija objekta za potrebe Skijališta Crne Gore u Mojkovcu** - Na realizaciji projekta ukupno je realizovano u prethodnom periodu utrošeno 138.138 EUR, od čega 43.253 EUR u 2021. godini.

Predlog mjera za realizaciju:

- **Intenzivirati aktivnosti na izgradnji putne, elektroenergetske i vodovodne infrastrukture**

Obrazloženje:

Kako imamo sporiju dinamiku realizacije elektroenergetskog i vodovodnog opremanja lokacije budućeg ski centra, a bez ove osnovne infrastrukture funkcionisanje skijališta je nemoguće, potrebno je intenzivirati aktivnosti da bi se postigla zadovoljavajuća dinamika realizacije projekta. Takođe imamo problematiku koja prati realizaciju putne infrastrukture usljed neriješenih imovinsko-pravnih odnosa.

- **Neophodno je izvršiti eksproprijaciju privatnog zemljišta na trasi žičare i ski staza.**

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Ski centar „Žarski“ Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	-	23.283	16.707	1.166.858	413.289	2.408.121	6.654.160	46.175	49.003

Od početka realizacije projekta izgradnje Ski centra „Žarski“ do sada je ukupno investirano 10.731.423 EUR, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu, investirano 49.003 EUR.

Ski centar „Cmiljača“, Bijelo Polje

Lokacija je detaljno razrađena Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi i Detaljnom razradom lokaliteta Cmiljača („Službeni list CG“, broj 4/11). Zona baznog naselja Cmiljača se nalazi u sjevernom dijelu područja Bjelasice na teritoriji opštine Bijelo Polje u sjeveroistočnom dijelu zone planinskog centra Žarski na 1.620 mnm sjeverno od ski terena i njena površina iznosi 7,5 ha. Naime, bazno naselje Cmiljača je, u skladu sa Planom, predviđeno kao komplementarno područje sa dodatnim smještajnim kapacitetima za planinski centar Žarski.

Pristup baznom naselju organizovan je sa istoka, iz pravca Bijelog Polja. Konceptom organizacije baznog naselja planinskog centra predviđeno je da bazno naselje Cmiljača obezbijedi smještajne kapacitete za turiste u blizini liftova i staza ski područja Žarski. Cmiljača će dakle služiti Žarskom kao komplementarno područje sa dodatnim smještajnim kapacitetima tokom zimskih mjeseci i kao zaseban planinski centar Cmiljača tokom ljeta.

U baznom naselju planinskog centra Cmiljača su planirane zone sa 4 hotela i 22 bungalova, kao i površine za polazište ski liftova, sa ukupno 1.995 ležaja. Unutar baznog naselja planirana je

mreža pješačkih komunikacija koja će povezivati sve sadržaje naselja, a zona ski staza će biti interpolirana u zonu baznog naselja na način da obezbjeđuje idealnu dostupnost skijašima.

Planirana je saobraćajna veza prema Žarskom na trasi postojećeg neasfaltiranog puta kako bi se ostvarila povezanost između baznih naselja Žarski i Cmiljača.

U 2014. godini su započete aktivnosti u cilju stvaranja infrastrukturnih pretpostavki za valorizaciju prostora budućeg planinskog centra „Cmiljača“, a u skladu sa Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi i Detaljnom razradom lokaliteta Cmiljača. Investicioni elaborat u okviru kog je izvršena procjena investicije i predložena dinamika realizacije projekata kojim se stvaraju infrastrukturni preduslovi koji su bili neophodni za formiranje novog Ski centra „Cmiljača“ je pripremljen 2014. Izgradnja Ski centra „Cmiljača“ je zamišljena kao višegodišnja investicija koja se finansira sredstvima iz Kapitalnog budžeta Crne Gore. Formiranjem novog Ski centra „Cmiljača“ stvaraju se pretpostavke za valorizaciju prostora predviđenog za izgradnju baznog naselja, odnosno planinskog centra Cmiljača.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **Izgradnja puta Ravna Rijeka – Jasikovac - Cmiljača** - Izgradnja pristupnog puta Ravna Rijeka – Jasikovac – Cmiljača dužine 15,5 km realizuje se fazno.
- **Izgradnja saobraćajnice Ravna rijeka – Jasikovac u dužini od 5,5 km** – Završeno je izvođenje radova na dionici Ravna rijeka – Jasikovac sa jednim slojem asfaltnog zastora, osim na dijelu trase gdje postoje imovinsko-pravni problemi u dužini od 350 m i na početku trase zbog klizišta u dužini od 200 m, za čiju sanaciju je izrađena projektna dokumentacija. Tokom izvođenja radova na dionici je došlo do pojave više klizišta.
- **Sanacija klizišta „Latinska kosa“** – svi ugovoreni radovi su završeni i predat je konačni izvještaj nadzora.
- **Izgradnja saobraćajnice Jasikovac – Cmiljača** – radovi na izgradnji puta Jasikovac – Cmiljača u dužini od cca 10 km izvodili su se u tri faze koje su završene. Radovima I, II i III faze obuhvaćeni su: zemljani radovi, potporni zidovi i propusti na kompletnoj dužini trase.
- **Izvođenje radova na izgradnji vodosnabdijevanja uslužno – servisnih objekata na lokaciji planinskog centra Cmiljača** - Završena je izrada Hidrotehničke studije izvodljivosti i potpisan ugovor sa obrađivačem Glavnog projekta, kao i sa izvođačem radova, te dostavljen zapisnik o pozitivnom inspekcijском pregledu.
- **Primarna elektroenergetska infrastruktura za potrebe napajanja kompleksa Cmiljača i Žarski katun**
- **Izgradnja trafostanice „Cmiljača“ 35/10kV** - Izgradnja trafostanice Cmiljača 35/10 kV predstavlja dio izgradnje elektroenergetske infrastrukture za napajanje kompleksa Cmiljača. Pomenuta trafostanica predstavljaće izvor električne energije kako za Ski centar „Cmiljača“ na teritoriji opštine Bijelo Polje, tako i na mojkovačkoj strani za Ski centar „Žarski“. Završeni svi građevinski i elektro radovi na objektu.
- **Adaptacija 35kv vodne ćelije u TS „Ribarevine“ 110/35 kV** - Svi ugovoreni radovi na adaptaciji vodne ćelije su završeni.
- **Izgradnja dalekovoda od TS „Ribarevine“ 110/35 kV do TS „Cmiljača“** - Izgradnja dalekovoda od TS Ribarevine 110/35 kV do TS Cmiljača 35/10 kV predviđena je kao dio elektroenergetske infrastrukture za napajanje kompleksa Cmiljača. U jednom dijelu trase završeno je krčenje šume i niskog rastinja.
- **Bazna stanica** – Potpisan je ugovor za izgradnju objekta površine oko 2.000 m² po principu „projektuj i izgradi“, a realizacija je planirana u II faze. Završena je izrada i revizija glavnog projekta, izvedeni su radovi na izradi armirano-betonskih temelja objekta, kao i zemljani radovi

na garaži za ratrake. Usljed nepovoljnih vremenskih uslova radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano početkom decembra 2020. godine.

- **Izgradnja žičare šestosjed Z7** – Sredinom maja 2018. godine potpisan je ugovor za realizaciju projekta po principu „projektuj i izgradi“ za izgradnju žičare i 3 km ski staza. Završena je izrada i revizija tehničke dokumentacije za šestosjednu isklopivu žičaru i 3 km ski staza, a realizacija ugovora je oko 90%.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu:

- **Sanacija puta Ravna Rijeka – Jasikovac - Cmiljača** - Glavni projekat sanacije puta „Ravna Rijeka – Jasikovac“ je izrađen i poslat na reviziju. Nakon dobijanja pozitivnog mišljenja Uprava javnih radova će preduzeti dalje aktivnosti na realizaciji putnog pravca Ravna Rijeka – Jasikovac - Cmiljača.
- Saobraćajnica Ravna rijeka – Jasikovac dužine 5,5 km - Preostali su radovi na sanaciji više klizišta koja su se pojavila u toku izvođenja radova, nakon čega će se otpočeti sa završnim radovima na asfaltiranju i saobraćajnoj signalizaciji i opremi na kompletnoj dionici.
- **Izvođenje radova na izgradnji vodosnabdijevanja uslužno – servisnih objekata na lokaciji planinskog centra Cmiljača** - U toku su pripremne aktivnosti na uvođenju izvođača u posao.
- **Primarna elektroenergetska infrastruktura za potrebe napajanja kompleksa Cmiljača i Žarski katun**
- Izgradnja trafostanice „Cmiljača“ 35/10kV - Ispitivanja predviđena ugovorom nije moguće realizovati iz razloga što izgradnja 35 kV dalekovoda „Ribarevine - Cmiljača“ nije realizovana, te shodno tome, predmetna trafostanica ne posjeduje konstantno napajanje. Nakon realizacije projekta izgradnje predmetnog dalekovoda, steći će se uslovi za ispitivanje predmetne trafostanice.
- Adaptacija 35kv vodne ćelije u TS „Ribarevine“ 110/35 kV - Izvršena je primopredaja izvedenih radova korisniku.
- Izgradnja dalekovoda od TS „Ribarevine“ 110/35 kV do TS „Cmiljača“ – U toku je izmjena projektne dokumentacije. Problematika koja prati realizaciju ovog projekta odnosi se na to da je predmetni dalekovod u fazi izmjene projektne dokumentacije. Naime, izvođač radova je obavjestio Upravu javnih radova da nije u mogućnosti da realizuje projekat u dijelu dobavljanja stubova ponuđenih tenderskom dokumentacijom, jer je proizvođač stubova otišao u stečaj. Uzimajući u obzir zamjenu proizvođača stubova, kao i da postoji preklapanje projekta žičare i staza sa predmetnim projektom, krenulo se u izmjenu projektne dokumentacije dalekovoda i ista je u toku.
- **Bazna stanica** – Nastavljeno je sa izvođenjem radova. Prema dostavljenom dinamičkom planu, rok za završetak radova je oktobar 2022. godine.
- **Izgradnja žičare šestosjed Z7** - Nastavljeni su radovi na izgradnji žičare i ski staza nakon zimske sezone. U toku su radovi na zatravljanju staza i montaži opreme. Tokom ove godine se očekuje da će biti završeni svi radovi. U cilju završetka radova na montaži i ispitivanju žičare potrebno je obezbijediti stabilno napajanje električnom energijom.

Predlog mjera za realizaciju:

- **Intenzivirati aktivnosti na izgradnji elektroenergetske i vodovodne infrastrukture**

Obrazloženje:

Kako imamo sporiju dinamiku realizacije elektroenergetskog i vodovodnog opremanja lokacije budućeg ski centra, a bez ove osnovne infrastrukture funkcionisanje skijališta je nemoguće, potrebno je intenzivirati aktivnosti da bi se postigla zadovoljavajuća dinamika realizacije.

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Ski centar „Cmiljača“ Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	495.000	1.350.000	865.500	767.000	2.303.153	9.446.115	3.630.049	2.018.000	91.784

Od početka realizacije projekta izgradnje Ski centar „Cmiljača“ do sada je ukupno investirano 17.031.448 EUR, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu, investirano 91.784 EUR.

Ski centar „Savin Kuk“, Žabljak

Posredstvom Investiciono-razvojnog fonda, kroz stečajni postupak, sprovedena je kupovina parcela i objekata postojećeg skijališta na lokalitetu Savin kuk, a vrijednost kupoprodajnog Ugovora iznosila je 1,5 miliona eura. Cilj kupovine predmetnih nepokretnosti predstavljala je turistička valorizacija skijališta Savin kuk putem davanja u zakup na period od 30 godina, a u cilju izgradnje modernog turističkog centra sa skijaškim i drugim pratećim sadržajima.

Realizacija projekta na lokalitetu Savin kuk trebalo je da doprinese turističkom razvoju i unapređenju ponude opštine Žabljak, kao i sveukupnog sjevernog regiona Crne Gore. Prostorni plan posebne namjene za Durmitorsko područje (PPP za Durmitorsko područje) je usvojen 29. jula 2016. godine, što je bio osnov za realizaciju planiranih aktivnosti na projektu Savin kuk kroz Kapitalni budžet Crne Gore.

Naime, lokalitet Savin Kuk obuhvata zonu postojećeg funkcionalnog skijališta Savin Kuk sa neposrednom okolinom i planiran je kao destinacija visoke kategorije i kvalitetne ponude, namijenjena prvenstveno posjetiocima koji se bave sportom. Inicijalno je planirana rekonstrukcija kompletne postojeće skijaške infrastrukture, što je podrazumijevalo i izgradnju novih ski terena i staza, i postavljanje novih ski liftova, a sve u skladu sa PPP za Durmitorsko područje. Ukupan planirani kapacitet skijališta prema Planu je oko 3.800 skijaša dnevno.

U skladu sa PPP za Durmitorsko područje, a u cilju implementacije istog, pripremljen je 2016 godine i Investicioni elaborat za lokalitet Savin kuk na Žabljaku. Shodno tome su započete pripremne aktivnosti izgradnje novih ski staza, ski liftova, putne infrastrukture i dr., koje se realizuju kroz Kapitalni budžet Crne Gore, u cilju stvaranja infrastrukturnih pretpostavki, odnosno modernizacije i povećanja postojećih skijaških kapaciteta na Savinom kuku, a u cilju formiranja skijaške destinacije sa kvalitetnom ponudom koja bi se mogla proširiti na cijelu godinu.

Projekat razvoja Ski centra „Savin kuk“ je bio zamišljen kao višegodišnji projekat koji se finansira kroz Kapitalni budžet Crne Gore i kojim se obezbjeđuje nadogradnja skijališta, a sve u cilju turističke valorizacije prostora i unapređenja jednog od značajnijih planinskih centara u regionu.

Međutim, u toku pripremnih aktivnosti realizacije proširenja postojećeg skijališta Savin kuk utvrđeno je da planirane pozicije ski liftova i staza u PPP za Durmitorsko područje ne samo što

se manjim dijelom nalaze u režimu zaštite II stepena Nacionalnog parka „Durmitor“, i u zaštićenoj zoni UNESCO mjesta svjetske baštine, već i svojom pozicijom i kapacitetom prijete da ugroze, direktno ili indirektno, izuzetne univerzalne vrijednosti dobra svjetske baštine, po pitanju njegovih geomorfoloških, geoloških, pejzažnih i biodiverzitetnih karakteristika. Navedeno je istaknuto i u izvještaju Zajedničke Savjetodavne misije Centra za svjetsku baštinu i IUCN-a za dobro Svjetske baštine Nacionalni park „Durmitor“ koja je na ovom lokalitetu boravila tokom novembra 2018. godine i projektne aktivnosti na lokalitetu Savin kuk su obustavljene.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **1,5 km ski staza** - Izrada Glavnog projekta za izgradnju po principu „projektuj i izgradi“ završena je 2017. godine, a vrijednost ugovora iznosi 142.681 EUR. Projekat je obustavljen jer se dio staza nalazi u II zoni zaštite Nacionalnog parka. Ukupno je realizovano 13.090 EUR.
- **21 km ski staza** - Završena je izrada projektne dokumentacije za izgradnju ski staza predviđenih PPPN za Durmitorsko područje, a vrijednost ugovora iznosi 82.586 EUR. Ukupno je realizovano 82.586 EUR.
- **Izrada projektne dokumentacije za izgradnju Suvog boba** - Potpisani su ugovori sa obrađivačem glavnog projekta (19.200 EUR) i ugovor sa revidentom glavnog projekta (2.915 EUR). Aktivnosti na izradi projektne dokumentacije su obustavljene, a u svijetlu Izvještaja misije Savjetodavne unije Centra za svjetsku baštinu i IUCN-a za dobro Svjetske baštine Nacionalnog parka „Durmitor“. Na izgradnji do sada nije bilo utroška sredstava.
- **Izgradnja novog pristupnog puta u dužini od 1,5 km na lokalitetu Savin kuk** – je završena, a ugovorena vrijednost iznosi 319.989 EUR.
- **Stabilizacija kosina na saobraćajnici od 1,5 km prema lokalitetu Savinom kuku, Žabljak** - Revidovani glavni projekat vrijedan 99.121 EUR je obezbijedila Opština Žabljak. Ugovor sa izvođačem radova i Ugovor za stručni nadzor potpisani su u 2019. i 2020. godini, ali su zbog usaglašavanja projektne dokumentacije radovi započeti krajem 2020. godine i ubrzo obustavljeni usljed nepovoljnih vremenskih prilika.
- **Izrada Glavnog projekta za rekonstrukciju pristupne saobraćajnice u dužini od cca 5 km** - završena je izrada i revizija projekta vrijednog 22.491 EUR. U 2019. godini potpisan je ugovor za izvođenje radova na rekonstrukciji puta Motički Gaj - Savin kuk u vrijednosti od 1.799.297 EUR.
- **Nabavka žičare sa izgradnjom 4 km staza** - Planirana je izgradnja šestosjedne žičare (kapaciteta 2600 skijaša na sat) i 4 km ski staza po principu „projektuj i izgradi“. Potpisan je ugovor sa izvođačem u cilju izrade Idejnog rješenja, Glavnog projekta i izgradnje žičare šestosjeda sa novim stazama na skijalištu Savin kuk na Žabljaku ukupne vrijednosti 8.788.888 EUR. Potpisani su i ugovori za revidenta (12.750 EUR) i za stručni nadzor (54.208 EUR). Završena je izrada Idejnog rješenja, Glavnog projekta i nabavka žičare. Ukupno je u prethodnom periodu realizovano 5.951.355 EUR.

Problematika na realizaciji projekta odnosi se na to da je Zaključkom Vlade Crne Gore, 20.06.2019. godine, Uprava javnih radova obaviještena da se do donošenja finalnih preporuka UNESCO-a obustavlja izgradnja šestosjedne žičare i 4 km ski staza na lokalitetu „Savin kuk“ u opštini Žabljak.

Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 06.11.2020. godine, donesen je Zaključak o predlogu raskida ugovora zaključenog između Uprave javnih radova, kao naručioca i „Novi Volvox“ kao izvođača za usluge projektovanja i izvođenja radova na izgradnji šestosjedne žičare i 4 km ski staza na lokaciji „Savin kuk“, sa predlogom da se nabavljene instalacije žičare za potrebe skijališta „Savin kuk“ iskoriste za spajanje ski centara u izgradnji „Žarski“ i „Cmiljača“, a u skladu sa zaključcima UNESCO misije, kojom su obustavljene sve dalje aktivnosti na realizaciji projekata za potrebe ovog ski centra. Istim Zaključkom zadužena je Uprava javnih radova da pokrene proceduru sporazumnog raskida ugovora.

Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 27.11.2020. godine, Vlada je prihvatila Sporazum o raskidu ugovora zaključenog između Uprave javnih radova, kao naručioca i izvođača, i ovlastila direktora Uprave javnih radova da potpiše predmetni sporazum.

Nakon zaključivanja sporazuma, nabavljena žičara je od strane izvođača, posredstvom Uprave javnih radova, zapisnički predata „Skijalištima Crne Gore“ d.o.o. Mojkovac na skladištenje i čuvanje, čime su Skijalištima Crne Gore stvoreni mjesečni izdaci za skladištenje u iznosu od 3.000 EUR (godišnje 36.000 EUR).

Takođe treba napomenuti da predloženo rješenje spajanja spornom žičarom ski centara u izgradnji „Žarski“ i „Cmiljača“ nije predviđeno važećom prostorno planskom dokumentacijom, odnosno u ovom trenutku ne postoje planske pretpostavke.

- **Ski Data sistem** na lokaciji Savin Kuk - izvršena je isporuka i montaža opreme polaznih kapija za kontrolu skijaša na postojećim liftovima. Ugrađena oprema je sastavni dio gorepomenute žičare.
- **Vodosnabdijevanje ski centra** - Završeno je izvođenje radova I faze na rekonstrukciji gradske vodovodne mreže, na izgradnji akumulacionog jezera na lokalitetu Savin kuk i dovođenju vode sa Modrog jezera do akumulacionog jezera. Realizacija se finansira kroz Donatorski ugovor i Aneks Ugovora između ranijeg Ministarstva održivog razvoja i turizma i Centra za međunarodnu saradnju i razvoj Slovenije (CMSR) u iznosu od 3,2 miliona EUR, kojim je definisano učešće države u finansiranju u iznosu od 2,3 miliona EUR, dok učešće donatora iznosi 0,9 milona EUR.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu:

- **Elektroenergetska infrastruktura** – U toku su aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za izgradnju nedostajuće elektroenergetske infrastrukture za skijalište na Savinom kuku, za koji je potrebno kompletirati projektni zadatak. Nakon završetka projektne dokumentacije planirano je raspisivanje tendera za izbor izvođača radova.
Za dalje aktivnosti na realizaciji projekta potrebno je postići dogovor na nivou međusektorske saradnje, a u svijetlu Izvještaja misije Savjetodavne unije Centra za svjetsku baštinu i IUCN-a za dobro Svjetske baštine Nacionalnog parka „Durmitor“.
- **Izrada Glavnog projekta za rekonstrukciju pristupne saobraćajnice u dužini od cca 5 km** - Na realizaciji projekata do sada nije bilo utroška sredstava. Problematika koja prati realizaciju ovog projekta su neriješeni imovinsko-pravni odnosi.
- **Stabilizacija kosina na saobraćajnici od 1,5 km prema lokalitetu Savinom kuku, Žabljak**
- Na realizaciji projekta do sada je utrošeno 29.548 EUR za kapitalne izdatke, pri čemu kompletan iznos u 2021. godini.

Sve dalje aktivnosti koje se odnose na ugovore koje Uprava javnih radova sprovodi za projekte izgradnje skijaške infrastrukture na skijalištu Savin kuk na Žabljaku su **privremeno obustavljene**. U cilju nastavka investicionih aktivnosti i unapređenja ponude na skijalištu Savin kuk, u pripremi je Programski zadatak za izradu Studije izvodljivosti za rekonstrukciju stare ili izgradnju nove žičare postojećom trasom žičare na Savinom kuku, Žabljak, a za javnu nabavku koji sprovodi Ministarstvo ekonomskog razvoja.

Predlog mjera za realizaciju:

- **Intenzivirati aktivnosti na izgradnji skijališta na lokalitetu Savinog kuka na Durmitoru**

Obrazloženje:

U sklopu Ski centra „Savin kuk“, a u skladu sa UNESCO preporukama i smjernicama, potrebno je razmotriti opciju da se razmontira postojeća dvosjedna žičara Savin kuk I i postavi nova instalacija trasom postojeće žičare (u skladu sa UNESCO smjernicama).

Takođe, u cilju obogaćivanja turističkog proizvoda za naredne ljetnje i zimske sezone i zadržavanja domaćih i privlačenja regionalnih i inostranih turista, potrebno je intenzivirati aktivnosti na kreiranju preduslova za nastavak realizacije održivih projekata kroz Kapitalni budžet na lokalitetu Savin kuk. Dakle, aktivnosti u ovoj godini potrebno je usmjeriti na izradu Studije izvodljivosti za rekonstrukciju stare ili izgradnju nove žičare postojećom trasom žičare na Savinom kuku, Žabljak, a kako bi se unaprijedio već funkcionalni ski centar na Durmitoru.

Takođe, treba napomenuti da je blagovremeno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa od strane nadležnih institucija ključni preduslov za realizaciju određenih projektnih aktivnosti (putna infrastruktura).

S obzirom na činjenicu da je zbog nedostatka sniježnih padavina zimska turistička sezona 2019/2020 na sjeveru bila među najlošijim u posljednjem vremenskom periodu, neophodno je razmotriti i pokrenuti aktivnosti na pripremi i realizaciji projekta izgradnje sistema za vještačko osnježavanje jednog dijela staza na skijalištu, posebno imajući u vidu da je na lokalitetu već napravljena vještačka akumulacija (projekat finansiran kroz donatorski ugovor sa Centrom za međunarodnu saradnju i razvoj Slovenije – CMSR). Naravno, nastavak realizacije sistema za vještačko osnježavanje jednog dijela staza takođe treba sagledati sa ekološkog aspekta s obzirom da se radi o zaštićenom prostoru prirode.

Kao potvrda važnosti projekta osnježavanja ski centra su rezultati zimske sezone 2020/2021, koju su odlikovale obilne sniježne padavine i koja je pokazala ekonomski potencijal za ovu durmitorsku opštinu.

- Neophodno je izvršiti eksproprijaciju privatnog zemljišta na trasi pristupne saobraćajnice Usjek-Motički gaj

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Ski centar „Savin kuk“ Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	755.214	-	5.300	210.671	2.704.141	5.728.836	299.713	105.200	111.137

Od početka realizacije projekta Savin kuk utrošeno je 9.815.015 EUR, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu, utrošeno 111,137 EUR.

Ski centar „Štedim – Hajla“, Rožaje

Osnovni cilj izrade Lokalne studije lokacije „Hajla i Štedim“ je bio da se stvore prostorno planske pretpostavke za osmišljeni ekonomski razvoj izrazitih prirodnih potencijala, prostornog obuhvata Rusolije, Štedima, Ahmice, Bandžova i Hajle, kao i koridora koji funkcionalno veže ovaj prostor sa centrom Opštine.

Planom je obuhvaćeno područje površine 4.326,49 ha, a prostor u granicama zahvata Lokalne studije lokacije „Hajla i Štedim“, prepoznat je kao planinsko, ljetnje, zimsko, sportsko - rekreaciono

područje na nadmorskoj visini od preko 1.500 m. Predmetna lokacija predstavlja najkvalitetniji planinski turistički lokalitet u Opštini Rožaje.

Izgradnja skijaškog centra na Hajli i Štedimu u smislu iskorišćavanja prirodnog potencijala područja dopriniće razvoju turizma i dodatno uticati na povećanu tražnju za poljoprivrednim i šumskim proizvodima, različitim servisnim uslugama, za nekretninama i dr., čime će se povećati stepen atraktivnosti i konkurentnosti područja i rožajskog kraja u cjelini.

Kroz Kapitalni budžet se razvija jedno od skijališta u zahvatu LSL „Hajla i Štedim“ i to na prostoru Štedima, koji obuhvata istoimenu visoravan sa novoplaniranim turističkim i sportsko-rekreativnim sadržajima - stazama i žičarama koje se penju ka vrhovima Ahmice i Crnom vrhu. Dopunu turističkim sadržajima činiti revitalizovana katunska naselja i pejzažne vrijednosti koje se smiju razvijati samo na postojećim karakteristikama, sa budućom izgradnjom koja mora biti primjerena prirodnom prostoru, objektima male spratnosti, uklopljenim u okolinu, uz prožimanje prirodnog i kulturnog predjela. Prostor je podijeljen je na dvije lokacije: Štedim I sa turističko-ugostiteljskim i sportsko-rekreativnim sadržajima i revitalizovanim katunima i Štedim II koja obuhvata polaznu stanicu žičare prema Ahmici.

Prostor ski staza se realizuje na osnovu urbanističko arhitektonskog rješenja, koja su definisana u okviru projektne dokumentacije. U okviru tehničke dokumentacije se na prostoru skijališta određuje tačan položaj ski-liftova, staza, objekata za dodatne zimske aktivnosti i pratećih infrastrukturnih objekata kao i položaj objekata za potrebe vještačkog osnježavanja. Izgradnja ski terena podrazumijeva sistem ski-liftova i staza, izgradnju objekata za uslužne djelatnosti, kao i objekte za dodatne zimske aktivnosti kao što su klizanje na otvorenom, „snow tubing“ i nordijsko skijanje.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **Rakonstrukcija putnog pravca Rožaje - Štedim** – Realizacija projekta rekonstrukcije puta realizuje se fazno. Završeni su radovi na proboju puta u dužini od 7,2 km, preostalo je izvođenje asfaltnih radova na kompletnoj dionici, čime će projekat biti završen. Svi ugovoreni radovi puta II, III, IV i V faze su završeni.
- **Završni radovi I faze** – radovi obuhvataju izgradnju mosta u selu Kaluđerski laz i asfaltnih radove u dužini od 2 km. Svi radovi su završeni, osim završnih radova na mostu. Usljed nepovoljnih uslova radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano u decembru 2020. godine.
- **Bazna stanica** - U sklopu Ski centra „Štedim-Hajla“ predviđena je i izgradnja objekta bazne stanice – ugostiteljskog objekta, okvirne površine 2.000 m². Potpisan je ugovor sa obrađivačem idejnog rješenja.
- **Žičara** - 01.07.2019. godine potpisan je ugovor za realizaciju projekta po principu „projektuj i izgradi“ sa Izvođačem iz Sarajeva, dok je oprema žičare proizvod firme „Bartholet“ iz Švajcarske. Izvođač radova uveden je u posao u septembru 2020. godine i u 2020. godini je završeno postavljanje 6 stubova od predviđenih 12 i montaža polazne stanice žičare i zbog nepovoljnih uslova radovi su privremeno obustavljeni i gradilište je konzervirano u decembru 2020. godine.
- **Elektroenergetske infrastruktura** - U 2020. godini sprovedene su aktivnosti u saradnji sa CEDIS-om i Opštinom Rožaje na pripremi projektnih zadataka i tenderske dokumentacije za raspisivanje javnog nadmetanja za izgradnju elektroenergetske infrastrukture po principu „projektuj i izgradi“.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu:

- **Putna infrastruktura** – Nastavljene su aktivnosti na putnoj infrastrukturi i završetak svih radova na izgradnji puta Rožaje – Štedim je planiran u 2022. godini.
- **Bazna stanica** - U toku su aktivnosti na izradi idejnog rješenja. Problematika koja prati realizaciju projekta odnosi se na usaglašavanje idejnog rješenja sa stanjem na terenu i važećom planskom dokumentacijom na lokalitetu Hajla, a što je bila obaveza Opštine Rožaje.
- **Žičara** – Početkom jula je planiran nastavak izvođenja radova. Ugovoreni rok za završetak radova na izgradnji žičare je 21.03.2022.godine. Ukoliko se napajanje kompletnog sistema žičare ne obezbijedi blagovremeno, ugovor o izgradnji žičare neće biti realizovan u ugovorenom roku, nego do kraja novembra 2022. godine.
- **Elektroenergetske infrastruktura** - U 2021. godinu su nastavljene aktivnosti iz prethodnog perioda u saradnji sa CEDIS-om i Opštinom Rožaje na pripremi projektnih zadataka i tenderske dokumentacije za raspisivanje javnog nadmetanja za izgradnju elektroenergetske infrastrukture.

Predlog mjera za realizaciju:

- **Intenzivirati aktivnosti na infrastrukturi**

Obrazloženje:

Kako imamo sporiju dinamiku realizacije elektroenergetskog i vodovodnog opremanja lokacije budućeg ski centra, potrebno je intenzivirati aktivnosti da bi se postigla zadovoljavajuća dinamika realizacije projekta.

Takođe imamo problematiku koja prati realizaciju bazne stanice na lokalitetu i zahtijeva usaglašavanje rješenja i intenzivnu saradnju više subjekata koji učestvuju na realizaciji projekta.

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Ski centar „Štedim – Hajla“ Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	17.386	337.868	549.118	206.940	1.453.884	1.761.482	3.963.810	2.327.051	423.500

Od početka realizacije projekta Ski centar „Štedim – Hajla“ do sada je ukupno investirano 8.691.988 EUR, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu, investirano 423.500 EUR.

Đalovića pećina, opština Bijelo Polje

Đalovića pećina pripada širem prostoru Đalovića klisure, odnosno prostoru definisanom kao „Zaštićeno područje“. Đalovića klisura je zbog svojih specifičnosti i ljepote stavljena pod nacionalnu zaštitu još 1968. godine i svrstana je u kategoriju Spomenika prirode („Sl. list SRCG“ br. 30/68). Granica ovog spomenika prirode je data u PPO Bijelo Polje iz 1988. godine, a površina zaštićenog područja po PPO iznosi 1.106 ha. Đalovića klisura je i „NATURA 2000 EMERALD PODRUČJE“, a prepoznata je i kao ekološki značajan lokalitet.

Đalovića pećina je najduži speleološki objekat u Crnoj Gori, a njene prirodne vrijednosti su jedinstvene, ne samo na području Dinarida već i mnogo šire. Pećina nad „Vražjim firovima“

(Đalovića pećina) nalazi se u središnjem dijelu Đalovića klisure. Glavni ulaz u pećinu je na 764 m nadmorske visine.

Na osnovu Konkursa za izradu idejnog rješenja koji je raspisala opština Bijelo Polje, analizom i obilaskom terena, kao i analizom raspoložive dokumentacije, pripremljeno je sveobuhvatno Urbanističko-arhitektonsko rješenje. Rješenje je predstavljalo osnov da se kroz procedure izrade projektne dokumentacije za pojedinačne lokacije i procjenu uticaja na životnu sredinu, stvore uslovi za uređenje, izgradnju i valorizaciju ovog prostora.

Prostor u okviru granice zahvata Urbanističko-arhitektonskog rješenja je prostor Đalovića Klisure na potezu od Manastira Podvrh sa Crkvom Sv. Nikole do ulaska u Đalovića pećinu, na površini od cca 114 ha. Ulaz u Đalovića pećinu je precizno utvrđen Urbanističko-arhitektonskim rješenjem.

Koncept Urbanističko-arhitektonskog rješenja Đalovića pećine i klisure u zahvatu PUP-a opštine Bijelo Polje, zasnovan je na postavljenom cilju valorizacije ukupnog potencijala lokacije, definisane Programskim zadatkom za izradu Konkursa i kontaktnih zona, postavljajući rješavanje problema nepristupačnosti pećine kao prioritetni zadatak.

U zahvatu Urbanističko-arhitektonskog rješenja jasno su definisani dijelovi prostora na kojima je moguće graditi objekte ili preduzimati određene intervencije u smislu uređenja terena, i označeni su kao Lokacije: Lokacija 1 – kompleks Manastir Podvrh sa crkvom Sv. Nikole, Lokacija 2 i Lokacija 3 za nove planirane sadržaje i Lokacija 4 – ulaz u Pećinu.

Valorizacija Đalovića pećine u Bijelom Polju je planiran kao višegodišnji projekat koji se finansira kroz Kapitalni budžet Crne Gore i njegova realizacija je planirana u periododu 2015-2023. godina. Realizacija je obuhvatala izradu studija, raspisivanje konkursa, izradu i reviziju glavnih projekata i izvođenje radova.

Dosadašnje aktivnosti od početka projekta:

- **Pristupni put Bistrica - Manastir Podvrh** - Izgradnja pristupnog puta Bistrica - Manastir Podvrh, dužine 5,7 km, se realizovala fazno. Put je probijen u ukupnoj dužini i završeni su radovi, postavljena je signalizacija i dobijena upotrebna dozvola. Ukupna vrijednost radova je 3.311.483 EUR.
- **Sanacija klizišta i kosina** - Zbog pojave 2 klizišta i obrušavanja kosine na probijenom putu, sproveden je hitni postupak nabavke. Radovi su završeni i izdata je upotreban dozvola. Ukupna vrijednost radova je 670.114 EUR.
- **Rekonstrukcija lokalnog puta Gubavač - Bistrica, sa mostom preko rijeke Bistrice** - Projektom je obuhvaćena rekonstrukcija puta u dužini od 8,7 km, sa izgradnjom saobraćajnice, saobraćajne opreme i signalizacije, regulisanom odvodnjom, izradom potpornih konstrukcija i izgradnjom novog mosta preko rijeke Bistrice, dužine 30 m. Korisnik je Opština Bijelo Polje.

Potpisani su ugovori sa obrađivačem glavnog projekta (58.786 EUR) i ugovor sa revidentom glavnog projekta (5.200 EUR). Potpisan je ugovor sa izvođačem, vrijednosti 4.999.137 EUR. Izvođač radova je uveden u posao 04.08.2020. godine. Radovi su se u početku odvijali usporeno zbog završnih radova na izgradnji puta Bistrica - Manastir Podvrh, koji su uslovljavali da se prolaz mehanizacije obavlja trasom budućeg puta.

Pješačka staza - Turistička staza kroz klisuru duga je 2.793 m, a prolazi kroz najljepši dio zaštićenog prostora. Početak staze je kod Manastira „Podvrh”, a završava se u samoj klisuri Đalovića pećine. Staza je predviđena da bude širine 1,2 m, da sadrži 8 mostova i 5 odmarališta. Potpisan je Ugovor sa obrađivačem Idejnog rješenja i Glavnog projekta za

turističku stazu. U prethodnom periodu je izvršena dopuna Idejnog rješenja po primjedbama Glavnog gradskog arhitekta Bijelog Polja.

- **Regulacija rijeke Bistrice na dijelu od mosta na Bistrici uzvodno L=1200m u zahvatu Prostorno-urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje** - Potpisani su ugovori sa obrađivačem glavnog projekta (5.000 EUR) i sa revidentom glavnog projekta (1.452 EUR). Potpisan je i ugovor sa izvođačem radova vrijednosti 619.238 EUR.
- **Elektroenergetska infrastruktura**
- **Adaptacija trafostanica „Nedakuse“ 35/10kV** - Svi radovi na adaptaciji ćelije su završeni i izvršena je primopredaji objekta korisniku.
- **Dalekovod „Nedakuse-Bistrica“ 35kV** - Planirani dalekovod predviđen je za napajanje električnom energijom transformatorske stanice „Bistrica“ 35/10 kV. TS 35/10 kV „Bistrica“ služiće za napajanje električnom energijom buduće žičare u Đalovića klisuri i za potrebe napajanja Đalovića pećine. Ugovor za izvođenje radova je potpisan, a ugovorena vrijednost iznosi 699.201 EUR. Svi ugovoreni radovi na objektu su završeni.
- **Trafostanica „Bistrica“ 35/10Kv** - Trafostanica „Bistrica“ 35/10kV je dio izgradnje elektroenergetskog napajanja za budući kompleks Đalovića pećine. Spratnost: suteran i prizemlje (Su+P), bruto površine prizemlje 176,10 m², ukupne bruto površine 242,90 m². Ugovorena vrijednost ovog projekta iznosi 1.197.214 EUR i svi radovi na objektu su završeni.
- **Trafostanica za potrebe napajanja Vizitoring centra TS „Vizitoring Centar“ 10/0,4kV** - Izgradnja predmetne trafostanice se realizuje po sistemu „projektuj i izgradi“.
- **Izgradnja 10kV kablovske infrastruktura od TS „Bistrica“ 35/10 kV do buduće TS „Manastir Podvrh“ 10/0,4 kV** - Polaganje kablova je projektovano tako da se na 1.3 m od desnog ivičnjaka puta polaze 10kV kabal, a na 1,5 m od desnog ivičnjaka puta polaze telekomunikacioni optčki kabal. Trafostanica se izvodi kao zaseban slobodnostojeći objekat. Vrijednost potpisanog ugovora je 343.031 EUR. Izvođenje radova na polaganju 10kV kablovske infrastrukture od TS „Bistrica“ 35/10kV do buduće TS „Manastir Podvrh“ 10/0,4kV su završeno.
- **Trafostanica „Manastir Podvrh“ 10/0,4kV** - Potpisan je ugovor za izvođenje radova u vrijednosti od 343.031 EUR. U prethodnom periodu je urađena procjena uticaja na zaštitu životne sredine, po zahtjevu Agencije za zaštitu životne sredine, a sve u cilju dobijanja građevinske dozvole za izgradnju predmetne trafostanice.
- **Žičara** - Planirana je izgradnja i opremanje žičare (gondole) sa pratećim sadržajima Đalovića pećine dužine 1.700 m i kapacitet 75 putnika po satu. Projekat se realizuje po sistemu „projektuj i izgradi“, a vrijednost ugovora iznosi 3.888.888 EUR. Završena je izgradnja pristupnih puteva, betoniranje i montiranje polazne, okretne stanice i stubova 1, 2, 3 i 8, betoniranje temelja stubova 4, 5 i 6, kao i isporuka opreme žičare. Gradilište je konzervirano u decembru 2020. godine. .
- **Uređenje dijela Đalovića pećine sa pratećim objektima na ulazu u pećinu** - Valorizacija Đalovića pećine podijeljena je u dvije faze.
Prva faza obuhvata izgradnju servisnog objekta i uređenje dijela pećine – izgradnju prilazne staze od servisnog objekta do pećine i ulaznog tunela u unutrašnjost pećine, a druga faza obuhvata uređenje unutrašnjosti pećine – izradu staza i platoa.
U servisnom objektu na pristupnom platou bruto površine 655,87 m², planiran je depo, trgovački prostor, prostorija hitne pomoći, prostorija za vodiče i spasioce, prostorija za speleologe, jedna kancelarija, garderoba, radionica, sanitarne prostorije i prateće tehničke prostorije. Dužina planirane staze od objekta do tunela na ulasku u pećinu iznosi 80 m, a površina platoa ispred tunela 21,50 m².
Drugom fazom radova planirana je izgradnja staza, platoa i stepenica u unutrašnjosti pećine od FRP materijala, ukupne površine 1.912 m², od čega 805 m podijuma, mostova i stepenica širine 2 m, kao i 10 platformi ukupne površine 302m².

Pripremljena je Prethodna studija opravdanosti turističke valorizacije Đalovića pećine sa Idejnom rješenjem uređenja dijela Đalovića pećine (vrijednost studije 59.797 EUR), a zatim je pripremljen i Glavni projekat (189.210 EUR).

Za izvođenje radova I faze potpisan je ugovor o izvođenju radova vrijednosti 1.998.945 EUR, a i za izvođenja radova II faze potpisan je ugovor vrijednosti radova 2.599.420 EUR.

Usljed nepovoljnih vremenskih uslova, radovi na uređenju Đalovića pećine su privremeno obustavljeni krajem decembra 2020. godine

U prethodnom periodu su izvedeni zemljani radovi, radovi na izradi armirano-betonskih temelja objekta na ulazu u pećinu, kao i radovi na probijanju i oblaganju ulaza u pećinu.

- **Vodosnabdijevanje** - Shodno kapacitetima i specifičnim normama potrošnje utvrđeno je da je potrebno obezbijediti vodu za sljedeće namjene: punkt kod pećine, kompleks kod manastira Podvrh i sanitarno održavanje staze u Đalovića pećini.

U prethodnom periodu je potpisan Ugovor sa obrađivačem za izradu Idejnog rješenja i Glavnog projekta vodosnabdijevanja i odvođenja fekalnih voda iz uslužno – servisnih objekata u okviru aktivnosti na valorizaciji Đalovića pećine. Vrijednost ugovora iznosi 34.848 EUR. U prethodnom periodu je pripremljeno Idejno rješenje.

- **Izgradnja objekta vizitiring centra sa pratećim sadržajima i parking prostorom** - Projektovani objekat je prizeman, ukupne bruto površine 499,75 m². U objektu je od sadržaja planirani restoran, info-pult sa suvenirnicom, muzejsko-izložbeni prostor, sala za prezentacije, ambulanta, servis za izdavanje opreme, prateće sanitarne i tehničke prostorije, a planirano je i okolno uređenje terena.

Izgradnja objekta ugovorena je po principu „projektuj i izgradi“, a vrijednost ugovora je 893.000 EUR. Usljed nepovoljnih vremenskih uslova radovi su privremeno obustavljeni u decembru 2020. godine i gradilište je konzervirano. U prethodnom periodu je završena izrada i revizija glavnog projekta, kao i zemljani, betonski, zidarski i jedan dio elektro radova na objektu.

Aktivnosti realizovane u izvještajnom periodu:

- U toku je nastavak radova na izgradnji **putne infrastrukture, dalekovoda i trafo-stanica.**
- **Rekonstrukcija lokalnog puta Gubavač - Bistrica, sa mostom preko rijeke Bistrice** - Ukupno je realizovano 1.598.074 EUR, od čega 1.007.057 EUR u 2021. godini.
Problematika koja prati realizaciju projekta ogleda se kroz nezadovoljstvo mještana odvodom površinskih voda i obezbijeđenim prilazima kućama i imanjima; projektom nijesu tretirane tk instalacije, a prilikom izvođenja radova došlo je do kidanja postojećih; prilikom izvođenja radova podignuta je niveleta mosta u odnosu na projektovano rješenje; takođe, potrebno je izmjestiti postojeća groblja koja nijesu tretirana projektom; projektom nije predviđena ni zamjena lošeg materijala podtla za koji treba obezbijediti dodatna finansijska sredstva; projektovane kosine su nestabilne i dolazi do urušavanja; materijal iz iskopa V i VI kategorije nije dobrog kvaliteta i ne može se koristiti za nasipanje.
Za postavljanje javne rasvjete duž trase puta je naknadno napravljen projekat. Navedeni radovi treba da se izvode uporedo sa radovima na rekonstrukciji puta, jer se javna rasvjeta nalazi u trotoarima, koji su sastavni dio projekta rekonstrukcije puta. Krajem 2020. godine, sprovedena je tenderska procedura za izbor izvođača radova za izradu javne rasvjete, međutim, tender je oboren i u 2021. godini nije raspisivana nova nabavka.
Sa predstavnicima Crnogorskog Telekomu naknadno je dogovoreno da oni, uporedo sa izvođenjem radova na rekonstrukciji puta, vrše postavljanje svojih instalacija.
Procijenjena vrijednost viškova i nepredviđenih radova je 735.000 EUR, odnosno 590.000 EUR preko ugovorene vrijednosti, uzimajući u obzir operativnu rezervu od 145.000 EUR koja je predviđena ugovorom.
- **Pješačka staza** – Za nastavak projekta je neophodno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, nakon čega slijedi raspisivanje tendera za izvođenje radova.

U toku je pribavljanje saglasnosti glavnog gradskog arhitekta Bijelog Polja na idejno rješenje. Neophodno je da Opština Bijelo Polje dostavi dokaz da su katastarske parcele na kojima se planira izgradnja objekta u vlasništvu opštine ili ponudi rješenje otvorenog pitanja.

- **Elektroenergetska infrastruktura**
- **Adaptacija trafostanica „Nedakuse“ 35/10kV** - Ukupno je investirano 50.416 EUR, od čega 32.716 EUR u 2021. godini.
- **Dalekovod „Nedakuse-Bistrica“ 35kV** - U toku je procedura tehničkog prijema objekta. Ukupno je realizovano 720.709 EUR, od čega 164.431 EUR u 2021. godini.
- **Trafostanica „Bistrica“ 35/10kV** - U toku je procedura tehničkog prijema objekta. Ukupno je realizovano 1.147.225 EUR, pri čemu nije bilo utroška sredstava u 2021. godini.
- **Trafostanica za potrebe napajanja Vizitiring centra TS „Vizitiring Centar“ 10/0,4kV** - U toku je proces dobijanja urbanističko-tehničkih uslova za izradu Glavnog projekta.
- **Izgradnja 10kV kablovske infrastruktura od TS „Bistrica“ 35/10 kV do buduće TS „Manastir Podvrh“ 10/0,4 kV** - U toku je procedura tehničkog prijema. Ukupno je realizovano 314.607 EUR, pri čemu nije bilo utroška sredstava u 2021. godini.
- **Trafostanica „Manastir Podvrh“ 10/0,4kV** - Nakon pozitivnog mišljenja Komisije, nastaviće se proces za dobijanje građevinske dozvole.
- **Žičara** - Izvode se radovi na: instalacijama ViK na polaznoj stanici, jake i slabe struje unutar objekta na polaznoj stanici, radovi na transportu i montaži strubova 4,5,6, nabavka opreme SKI data sistema, nabavka opreme i izvođenje radova na montaži TS Žičare i priključnog kabla, radovi na uređenju terena oko polazne stanice (osim dijela radova koji se izvode nakon puštanja u rad žičare). Ukupno je realizovano 3.652.747 EUR, od čega 243.936 EUR u 2021. godini.

Da bi se završila montaža i ispitivanja žičare potrebno je obezbijediti stabilno napajanje električnom energijom.

Uređenje dijela Đalovića pećine sa pratećim objektima na ulazu u pećinu - Gradilište je bilo konzervirano u periodu od 29.12.2020. godine do 05.03.2021. godine. U toku su radovi na izradi pristupne staze od objekta do ulaza u pećinu, izrada gabionskih zidova, nasipanje tampona ispod podne ploče i oko zidova objekta, betoniranje dijela podnih ploča, betoniranje zidova objekta, izrada hidroizolacije tunelske obloge, izrada sekundarne obloge tunela. Radovi II faze će započeti nakon prijave radova.

Ukupno je realizovano 1.400.591 EUR, od čega 181.488 EUR u 2021. godini.

- **Vodosnabdijevanje** – U toku je usaglašavanje rješenja snabdijevanja vodom objekata na polaznoj stanici žičare između projektanta i Opštine Bijelo Polje.

Naime, problematika na realizaciji projekta odnosi se na to da je 18.03.2020. godine projektant dostavio korigovano idejno rješenje sa varijantnim rješenjem snabdijevanja vodom objekata na ulazu u pećinu i objekata na polaznoj žičari stanice. Obaveza Opštine Bijelo Polje je da sprovede ispitivanje kvaliteta vode sa predloženog izvorišta za vodosnabdijevanje objekta na polaznoj stanici žičare i da geodetski snimi trasu za glavni projekat vodovoda od razdjelne komore u MZ Korita do ulaza u pećinu. Nakon što Opština Bijelo Polje geodetski snimi trasu za glavni projekat vodovoda od razdjelne komore u MZ Korita do ulaza u pećinu, projektant će započeti izradu glavnog projekta za vodosnabdijevanje objekta na ulazu u pećinu (objekat čija je izgradnja u toku), dok se problematika na polaznoj žičari može tretirati kao posebna i samim tim predstavljati odvojeni i nezavisni projekat.

Izgradnja objekta vizitiring centra sa pratećim sadržajima i parking prostorom - Usljed nepovoljnih vremenskih uslova gradilište je bilo konzervirano u periodu od 28.12.2020. godine do 22.02.2021. godine. U toku je postavljanje instalacija ventilacije i klimatizacije, izrada instalacije vodovoda, kablova jake struje, izrada gips-katronske zidove i izrada plafona i zidova od gips-kartonskih ploča.

Da bi izvođač radova završio sve ugovorene radove na uređenju terena neophodno je da prethodno bude izvršeno nasipanje materijala iz riječnog korita za popunjavanje lokacije

vizitoring centra, što je predmet posebnog ugovora – izvođenje radova na regulaciji rijeke Bistrice.

Ukupno je realizovano 339.893 EUR, od čega 220.735 EUR u 2021. godini.

Predlog mjera za realizaciju:

- Održati tempo realizacije projekta

Tabelarni prikaz ulaganja/realizacija

Projekat: Đalovića pećina Predgled realizovanih investicija, po godinama								Planirano za 2021	Realizovano jan-jun 2021
Po godinama	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
realizovano	24.990	26.590	92.294	851.076	1.626.342	4.264.370	4.872.124	4.504.040	2.609.046

Od početka realizacije projekta Đalovića pećina do sada je ukupno investirano 14.366.834 EUR, od čega je u prvih pola godine u 2021. godini, odnosno u izvještajnom periodu, uloženo 2.609.046 EUR.